

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Банківської справи

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»
(назва магістерської програми)

на тему: **«Вплив фінтех-інновацій на розвиток українського
банківського сектору»**

Виконавець:

студент 6 курсу 2 групи факультету
фінансів і банківської справи

Івачов Михайло Юрійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Няньчук Наталія Юріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

В даний час, економіка України зазнає великих труднощів — це пов'язано зі складними внутрішньополітичними і зовнішньополітичними умовами перехідного періоду, а також супроводжується глибоким геополітичним і військовим конфліктом, що у підсумку призвело до значного падіння ВВП країни і до важкої кризи фінансової та банківської системи. Міжнародна фінансова допомога МВФ, США і Євросоюзу дозволила уникнути глобальної кризи в банківській системі України. Але навіть при активній фінансовій підтримці МВФ - держборг України вже досяг \$ 81,92 млрд., а Державний бюджет України за січень-березень 2019 року виконано з дефіцитом на рівні 51,79 млрд. грн., у 2018 році за січень-березень 20,564 млрд. грн., що більш ніж удвічі вище дефіциту за аналогічний період попереднього року, загальний дефіцит державного бюджету за січень-серпень 2019 року становить 89,989 млрд.грн. Тобто можна стверджувати, що незважаючи на великі зусилля уряду України та міжнародну допомогу - економічна криза не була подолана.

В результаті глибокого банківської кризи вже більше 100 банків України були закриті або перебувають на стадії ліквідації. Однією з умов в подоланні кризи і стабілізації економічної і фінансової ситуації в країні, є подальший розвиток і реформування банківської системи.

Глобалізація світової економіки кардинальним чином змінила процеси розвитку фінансового ринку у цілому і комерційних банків зокрема, надавши їм інноваційну спрямованість. В даний час економіка України адаптувалася до падіння цін на енергетичні ресурси і війни на сході України. Сьогодні банківська галузь стрімко змінюється під впливом ряду глобальних викликів:

- зміна споживчих переваг клієнтів;
- поява нових технологій і темпи впровадження існуючих;
- зниження маржинальності світового банківського сектору і посилення регуляторних вимог;
- конкуренція з боку FinTech-компаній.

Відбувається зміна філософії ведення бізнесу: сьогодні компаніям, щоб вижити і вести конкурентну боротьбу, потрібно не тільки швидко реагувати на зміни ринку, а й вміти передбачити ці маєтки і запропонувати продукт або послугу, ще до того, як відбудуться ці зміни на ринку.

У банківському бізнесі не залишилося жодної операції, яка б не була запропонована сучасними FinTech-компаніями. При цьому всі операції мають такі переваги, як менша вартість, зручність і оперативність. Банки як посередники в фінансових операціях втрачають клієнтів, а на користь виникають FinTech-компанії або «необанки».

У зв'язку з цим позначаючи пріоритети розвитку України в найближчому майбутньому Президент України В.О. Зеленський акцентує увагу на побудові цифрової економіки. Прем'єр-міністр України Гончарук Олексій Валерійович одним з пріоритетних напрямків розвитку країни позначив розробку і реалізацію інноваційної програми (Цифрова економіка), (Країна у смартфоні), (Держава і я), (Дія) на 2019-2022 роки.

За останні роки у світі з'являється все більше банків, які позиціонують себе як FinTech-компанії з ліцензією кредитної організації. Така позиція складається і на вітчизняному ринку фінансових послуг а також і на зарубіжному ринку. Таким чином, інноваційний розвиток банківського сектора є пріоритетним напрямком модернізації діяльності банків, а також економіки у цілому, що визначає актуальність обраної теми дослідження.

Метою магістерської роботи є перевірка гіпотези про позитивний вплив витрат на FinTech-інновації на окремі показники діяльності комерційних банків.

Досягнення поставленої мети дисертаційного дослідження зумовило необхідність вирішення таких завдань:

1. Дати визначення «банківської інновації» і вивчити їх класифікацію.
2. Розглянути види сучасних інноваційних технологій на фінансовому ринку і їх зміст.
3. Вивчити особливості регулювання інноваційної діяльності в нашій країні і світовий досвід.
4. Проаналізувати поточний стан FinTech-індустрії в нашій країні і її особливості.
5. Скласти хронологічну послідовність впровадження інновацій в банківський сектор України.
6. Перевірити гіпотези про вплив інновацій на окремі показники банківської діяльності.
7. Дати рекомендації по впровадженню технологічних інновацій в банківський сектор України.

Об'єктами дослідження виступають фінансово-технологічні інновації та інноваційна діяльність комерційних банків.

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають в процесі здійснення інноваційної діяльності в банківському секторі України.

Теоретичною і методологічною базою послужили концепції та положення, що розкриваються у працях вітчизняних і зарубіжних фахівців у галузі економічної теорії, фінансів, банківської справи, стратегічного та інноваційного менеджменту, інноваційного розвитку економіки серед яких варто виокремити наукові досягнення М. Баки, М. Кастельс, Д. Ллевеллін, Дж. МакУотерс, М. Міллер, К. Перес, Дж. Томсон, П. Туфано, Л. Дж. Уайт, У. С. Фрейм та ін. У вітчизняній науковій думці зазначені проблеми досліджено у працях В. Александрової, Л. Алексеєнко, О. Барановського, Г. Белінської, В. Геєць, Л. Глущенко, Г. Кулина, Л. Лаврова, Н. Пантелеєвої, Л. Примостки, І. Станкевича, В. Шелудька, Ю. Оніщенко, М. Зверяков, Л. Кузнєцова.

Інформаційною базою дослідження є нормативні акти і статистичні матеріали НБУ, Державної служби статистики, наукові публікації, матеріали періодичних видань, мережі Інтернет за тематикою дослідження, річний звіт і форми фінансової звітності аналізованого об'єкта за 2015-2019 років.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в розробці теоретичних і практичних рекомендацій в розкритті сутності банківських інновацій, векторах їх розвитку в умовах нашої країни.

До положень, які мають наукову новизну, належать такі:

1. Запропоновано авторське визначення терміну «банківська інновація».
2. Складена хронологічна послідовність впровадження у банківський сектор інновацій і їх роль на економіку України;
3. Проведено дослідження, яке спрямоване на перевірку висунутих гіпотез.
4. Сформульовано висновки, які були отримані у ході дослідження.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (101 найменувань) та 3-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 94 сторінок. Основний зміст викладено на 76 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 11 рисунків .

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні основи впровадження інновацій в банківській сфері» розглянуто сутність терміну інновація і запропоновано авторське визначення терміну «банківська інновація», розглянуто шляхи та інструменти врегулювання інноваційної діяльності, проведено аналіз шляхів інвестування інноваційної діяльності в Україні, проаналізовано перспективні світові банківські інновації, проаналізовано український і зарубіжний досвід регулювання фінансових технологій, проведено аналіз стану фінтех-індустрії в Україні і визначено перспективні шляхи розвитку.

У другому розділі «Практичні особливості розвитку фінансових інновацій в банківському секторі України» проаналізовано світові тренди банківських інновацій, розглянуто стан і недоліки галузі фінтех-індустрії в Україні, проаналізовано етапи розвитку банківської системи України під впливом нових технологій, проведено аналіз рівня проникнення інноваційних фінансових технологій у український ринок, розглянуто стан розвитку банківської платіжної інфраструктури та динаміку приросту безготівкових операцій, зроблено аналіз динаміки емісії платіжних карток.

У третьому розділі «Вплив фінтех-інновацій на показники банківської діяльності», у ході проведеного аналізу у третьому розділі було перевірено гіпотези які були висунуті у меті роботи, за допомогою регресійного аналізу було перевірено гіпотезу що макроекономічні показники впливають на розмір банківських інвестицій у фінансові технології, було проведено регресійний аналіз гіпотези про вплив розміру інвестицій у фінансові технології на банківські показники, було запропоновано перегляд діючого законодавства по відношенню до банківських інновацій, також зроблено рекомендації щодо перегляду обсягу державного фінансування інноваційної діяльності, запропоновано надійний і гнучкий шлях отримання банківської ліцензії для закордонних інноваційних банків та створення засобів які перешкоджають тиснути на закордонних партнерів у ході проведеного аналізу було зроблено висновки що до впровадження інноваційно нових продуктів на вітчизняний банківський ринок. У ході проведеного аналізу успішно було доведено висунуті у меті роботи гіпотези.

ВИСНОВКИ

1. Фінтех являє собою складну систему, що об'єднує сектори нових технологій і фінансових послуг, стартапи та відповідну інфраструктуру. Сектор фінансових послуг все активніше застосовує нові технології та інструменти для виконання своїх функцій та реалізації принципово нових рішень, в які зацікавлені споживачі послуг.
2. Нові фінансові технології проникають в виробничий сектор (в тому числі, ритейл, телекомунікації, фармацевтику, сільському господарстві); роблять свій вплив на сегмент страхування, кредитування, бухгалтерських послуг, масової оцінки нерухомості, управління активами, інвестиції, податкове адміністрування та ін.
3. Все більший інтерес до них проявляють державні і регулюючі організації, їх тісні партнерські відносини визначають оперативність вирішення виникаючих юридичних питань, швидкість і широту просування продуктів Фінтех, комплексне вирішення питань безпеки, підвищення фінансової грамотності населення та доступність фінансових послуг.
4. Активний розвиток Фінтех дає банківському сектору імпульс для розвитку. Розвиток фінансових технологій всередині банків, спроби деяких компаній і стартапів вийти зі своїми продуктами на глобальну арену (наприклад, технології розпізнавання особи, які використовуються для ідентифікації) відкривають двері для виходу України на конкурентний рівень у світовій фінансовій індустрії, вважають експерти. Більш того, в Україні є потенціал для написання регулятивних стандартів, які, на відміну від багатьох інших країн, сприятимуть розвитку цього конкурентної переваги.
5. Банки завжди прагнули до загального лідерства у фінансовому секторі, саме тому на етапі грандіозних змін зазнають труднощів, оскільки практично в кожній ніші тепер є конкурент, що пропонує більш гнучке рішення.
6. Платіжні сервіси і необанкі вже зараз конкурують з традиційними банками на поле міжнародних грошових переказів і кредитних сервісів. Для здійснення р2р-платежу з рахунку в іншому банку не потрібно йти в свій банк: досить скористатися одним із сайтів або мобільних додатків.
7. Розвивається неймовірно швидкими темпами і р2р-кредитування, погрожуючи витіснити традиційне кредитування. Компанії Фінтех випереджають банки і в інших галузях: мікроплатежі, співпраця з блокчейн підприємствами і кріптовалютними стартапами. Незаперечним плюсом банківської галузі є її багатовікова історія, що викликає довіру, регулювання банківської діяльності на законодавчому рівні, а також напрацьовані кейси з обслуговування фізичних та юридичних осіб.

АНОТАЦІЯ

Івачов М. Ю. «Вплив фінтех-інновацій на розвиток українського банківського сектору»
(*прізвище та ініціали студента*) (*назва кваліфікаційної роботи*)
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«072 Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою
«Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – виступають фінансово-технологічні інновації та інноваційна діяльність комерційних банків.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти інноваційного розвитку України та банківської системи зокрема, розглянуто передові світові фінансові інновації, розглянуто вплив інновацій на розвиток економіки та банківської галузі.

Проаналізовано світові тренди банківських інновацій, проведено аналіз стану фінтех-індустрії України, проаналізовано етапи розвитку банківської системи України під впливом нових технологій, проведено оцінку впливу обсягів інвестицій в фінтех-інновації на окремі показники банківської діяльності.

Запропоновано перегляд діючого законодавства України у сфері регулювання інновацій, дано рекомендації до перегляду рівня державного фінансування інноваційних проектів, наданно пропозиції до залучення інноваційних зарубіжних банків у український ринок, та впровадження системи захисту від зовнішнього тиску на них.

Ключові слова: інновації, технології, розвиток, банки, економіка, фінанси, інвестиції.

ANNOTATION

Ivachov M. Y. «Impact of fintech innovation on the development of the Ukrainian banking sector»
(*students surname and initials*) (*work title*)
thesis for Master degree in specialty «072 Finance, Banking and Insurance»
under the program «Management of the activity of banks in the financial market»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2019

Thesis consists of three chapters. Object of study financial and technological innovations and innovative activity of commercial banks are advocated.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of innovative development of Ukraine and the banking system in particular, considered the world's leading financial innovations, examined the impact of innovation on the development of the economy and banking industry.

The world trends of banking innovations are analyzed, the state of the fintech industry of Ukraine is analyzed, the stages of development of the banking system of Ukraine under the influence of new technologies are analyzed, the influence of the volume of investments in fintech innovations on individual indicators of banking activity is evaluated.

The revision of the current legislation of Ukraine in the sphere of innovation regulation is offered, the recommendations for revision of the level of state financing of innovative projects are given, the proposals for the attraction of innovative foreign banks in the Ukrainian market are given, and the system of protection against external pressure on them is introduced.

Keywords: innovations, technologies, development, banks, economy, finances, investments.